

1871: Iedere huurder of eigenaar is verplicht dagelijks zijn stoep te reinigen: vóór 7 u 's morgens van 1 mei tot 30 september en vóór 9 u de andere maanden. Ook sneeuw en ijzel moeten aangepakt worden.

1872: Naast hun numismatische collectie (medailles, munten...) bezit de stadsbibliotheek 11.597 boeken waarvan er 232 werden ontleend.

096913

“We were the champions!”
de “golden sixties” van het popgebeuren in en om Oostende (deel 3)

door **Laurentius VANACKER**
& **Roger JANSOONE**

ROCK 'N ROLL en “SEXUAL HEALING”

“Art, and especially jazz and the blues, is *how* people react to life !” (Albert Murray, “connoisseur of black music”, in: “Time”)

“In unserer Musik klingt das erleichterte Lachen über die *Befreiung* von den Lügen des Alltags!” (uitspraak van een Duitse “rocker”)

“Face à l’absurdité du carnage, il ne me reste à l’esprit que la chanson d’ARNO : Putain, putain, nous sommes tous quand-même des Européens!” (onderschrift bij een Franse cartoon na de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016)

De “infrastructuur” van het popgebeuren : danszalen en dancings

Vanzelfsprekend heb je - na samenstelling van een groepje (op zichzelf al een hele klus!) - voor een eerste “echt” optreden allereerst een “infrastructuur” nodig, een netwerk van dancings die daarvoor speciaal zijn uitgebouwd en die “gerund” worden door gewiekste uitbaters die ieder optreden louter *commercieel* bekijken, ook al hebben zij ook wel enige “artistieke” belangstelling. Je kwam daar als popgroep niet zo maar binnengewandeld, want je moest al wat naam gemaakt hebben en opgevallen zijn bij het publiek, vooraleer een uitbater zich liet verleiden tot het afsluiten van een contract. Het ging immers vooral om centen, ...noodgedwongen *ook voor de muzikanten*, die zelf vooraf moesten investeren in nogal dure instrumenten en apparatuur. Zo'n optreden was doorgaans een mooie bijverdienste (of had moeten zijn, want ook dat viel vaak nog te bezien!). Dát was nu eenmaal de nuchtere werkelijkheid achter al de “glamour” en de vaak schone schijn van dat flitsend wereldje van de show business. “Business as usual” en “the show must go on”, dát was concreet de leidraad !

Wendell Pierce schrijft in “The wind in the reeds” over “the exalting sounds from concert halls and nightclubs on Saturday night, and I don't mean what's heard in church on Sunday”. Een muzikaal optreden heeft geen “sacred character” (behalve “sacrale muziek”, en in zekere zin ook de “negro spirituals” en “gospel songs”), maar het biedt wel “exalting sounds” die je al evengoed in vervoering kunnen brengen. En dan zowel het publiek als de muzikanten zelf. Want als muzikant moet je er wel “iets” voor overhebben, en voor de centen alleen doe je het niet (of toch niet bijster lang). Dat “iets” is in werkelijkheid heel wat, dikwijls “blood, sweat and tears”, de vrucht van jarenlange oefening, repetitie en inspanning, hard labeur van vallen en opstaan, *ups and downs*, vaak ten koste van andere zaken die het leven bieden kan. Dat er toch steeds

geestdriftige en gemotiveerde muzikanten zijn opgedoken, wijst erop dat het in dat wereldje zeker niet alleen om de lieve centen te doen is!

Qua dergelijke infrastructuur was er in Oostende nooit een tekort. Dat was vanzelfsprekend vooral het gevolg van de opkomst van het toerisme aan de kust, eerst het select verblijfstoerisme van de “Belle Epoque” en daarna, vanaf de jaren dertig en de “congés payés”, het massatoerisme van en voor Jan met de Pet. Die infrastructuur bood dan ook “voor elk wat wils”, van chique “nightclubs” en “tavernes” voor de “betere kringen” tot de populaire danszalen voor een veelal jong publiek. Die zalen en zaaltjes draaiden dan ook op volle toeren tijdens de vakantieperiodes, wat reeds begon met het (vooral in Oostende) druk Paasseizoen om vervolgens overweldigend op gang te komen in de zomermaanden, en met daarna nog enkele hoogtepunten rond Nieuwjaar en de jaarlijkse carnaval met het grandioos “Bal du Rat Mort”. Tussendoor was er bestendig het plaatselijk “cliënteel”, vooral jongeren tijdens het weekend, die naarmate ze meer zakgeld begonnen te krijgen of zelf reeds wat verdienden, voor uitbaters en artiesten eveneens een “interessant” publiek waren gaan vormen.

Gedurende verschillende decennia waren de *Britten* een zeer apart en ook veeleisend publiek, in die zin dat zij het evident vonden dat zij alhier ten volle zouden kunnen genieten van exact *hetzelfde* repertoire als in “dear old England”, ...ook al was dat “on the continent” nog niet doorgedrongen ! De ophefmakende en revolutionaire *Liverpool sound* van de toen nog weinig bekende Beatles kende aanvankelijk zelfs in Londen (“oh shocking!”) slechts bijval en succes in het “underground” circuit, maar dat was precies het milieu waaruit die Britse toeristen (veelal uit een arbeidersmilieu) vandaan kwamen. Als publiek waren zij “rewarding”, niet alleen omdat zij bij nachtelijk vertier kwistig hun “pounds” rondstrooiden ,maar ook omdat zij voor plaatselijke muzikanten in het popgenre een ware uitdaging vormden, een “challenge” én tevens een “must” om het dan toch maar al even goed en succesvol te gaan doen zoals hun illustere tegenhangers “over there”. *Mission impossible ?* Voor de Oostendenaars (nog steeds in de ban van de chique “Belle Epoque”) ging het hier enkel om “fabrieksvolk”, een ruig en luidruchtig volkje, slechts azend op “lots of fun, sex and booze”. Wie de grauwe Britse arbeidersbuurten had gezien, begreep wel waarom ! Zij lieten hun geld rollen (*money makes the world go round!*),... hun “holiday assets”, en dat was voor de Horeca mooi meegenomen!

Tussen sommige zalen en dancings was er een “wisselwerking” waarbij iedereen baat vond. Zoals de zaal “**Het Witte Paard**” en de beatkelder “**La Coupole**”, aan de Van Iseghemlaan en recht tegenover elkaar. *Het Witte Paard* sloot om middernacht (**Leo Martin** en zijn orkest waren geen nachtbrakers!). De baas van de Coupole wist dat de Britten na sluitingstijd hun hotel zeker nog niet gingen opzoeken, doch het stadscentrum zouden intrekken, fel op zoek naar “more beer and fun”. Hij liet in zijn kelder beginnende popgroepjes optreden die “Britten -boven-hun-theewater” op een middernachtelijk uur precies dat konden bieden wat Leo Martin niet eens op zijn repertoire had, namelijk onvervalste *beat and rock* !! Het mocht dan nog allemaal “tentative” en amateuristisch zijn, maar voor die benevelde Britten klonken die “exalting sounds” zo “fantastic ” dat zij in die beatkelder zo te keer gingen dat de uitbater soms vreesde dat zij “het kot gingen afbreken”! Maar de kassa rinkelde vrolijk en voor het popgroepje waren er vanuit het publiek voortdurend rondjes met bier en/of whisky. De “ambiance” was van dien aard dat vaak niet (zoals voorzien) tot 2 u. werd opgetreden maar tot 3 of 4 u. in de morgen! Of zoals in een toen populaire Duitse “Schlager” : “Tanze mit mir in den Morgen, tanze mit mir in das Glück! Mit mir hast du keine Sorgen”. Die “German shit” zal die Britse fuifnummers wel “Wurst” geweest zijn, maar het was toch wel een weergave van die bijzondere sfeer “in de vroege uurtjes”. Andere zeer populaire danszalen waren “**de Nieuwe Zaal**” (in de Sint-Franciscusstraat) en “**Het Achturenhuis**” (in de Langestraat). In “de Nieuwe Zaal” speelde een uitstekend dansorkest, met daarin de gebroeders **Van Houtte**, veelzijdige muzikanten die verschillende instrumenten wisten

te hanteren. Ze vertolkten ook alles wat nieuw was en “heet van de naald”. De zaal (met een capaciteit van ruim 500 personen!) zat ieder weekend bomvol. En “ambiance” was er altijd verzekerd !

Seksuele revolutie en “zederverwildering”

Ze hadden in dat orkest ook een zanger, een echte charmeur die vooral bij het vrouwelijk publiek geweldig in de smaak viel. Er waren toen nog geen “groupies” (toch niet onder die benaming) maar het was algemeen geweten dat je als popzanger heel vlot “achteraf een scheik kon gaon doen” met een vrouwelijke fan (en daarom niet altijd met een jonge griet!), die er trouwens prat op gingen dat ze waren “uitgeweest” met een bekende rockzanger. Sommige jongedames hielden een album bij van binnengerijfde “trofeeën”, een ware “tableau de chasse”! – ook al een uiting van emancipatie ?? Ogenschijnlijk boden zij zomaar hun lichaam aan (toen pervers en beneden alle peil !), maar eigenlijk was het *andersom*, want *zijzelf* namen gretig bezit (althans dat dachten zij) van “body and soul” van een tieneridool, ook al was het slechts voor een “one night stand”. Dat kluwen van rockzangers en “groupies”, dat was toen een typische *symptoom* van een (letterlijk) diepgaande maatschappelijke ommekeer waartegenover bedachtzame opvoeders en verontruste ouders vrijwel machteloos en radeloos stonden! Ieder herinnert zich nog de “suggestieve” kont- en heupbewegingen van “Elvis the Pelvis” en de verontwaardigde commentaar die dat uitlokte! In die sfeer ontstond de *schandalige* en verboden maar onverbiddelijke tophit “Je t’aime, moi non plus” van Serge Gainsbourg en Jane Birkin, nog “suggestiever” en “meer expliciet” dan de “shocking performances” van Elvis! Tja, waar moest dat heen ?? Want iedere rechtgeaarde vader droomde nog altijd ervan, ooit zijn dochter als een maagd in een witte bruidsjurk te kunnen “in matrimonium ducere” (naar het altaar geleiden), maar het liet die dochters gaandeweg volkomen onverschillig (en sommigen hadden - *horresco referens* - reeds “de pil” ontdekt!), zelfs al groeiden zij thuis en op school nog steeds op in een “deftige” omgeving van “hou je fatsoen!”. Maar man of vrouw, het vlees is zwak, de bekoring loert altijd en overal, en je bent jong en je wilt ook wel eens wat! Tja, wat kan je daar meer over zeggen?

Die maatschappelijke omwenteling werd immers al vlug ook een onstuitbare en bandeloze “seksuele revolutie”. In Londen werd toen met enorm veel succes het dolkomisch toneelstuk opgevoerd “No sex please, we are British!”, eigenlijk een ontluisterende maatschappelijke ontmaskering in je reinste stijl van Ensor ! En dat wijst uiteraard op een *dieper* liggende problematiek. Volgens Goedele Liekens (en zij kan het weten!) zijn Britse jongeren qua seksuele voorlichting en gedragingen *nu nog steeds* hopeloos achterop, ook al zitten ze tot over hun oren in de porno (en allicht precies mede daarom!). *Oh yes indeed, some mothers do have them!* En wat heeft dat ten slotte opgeleverd, die seksuele revolutie ?? Volgens veel waarnemers vooral een toenemende “zederverwildering”! Een *uiterlijk* teken van zederverwildering was in Oostende (vanaf 1958) het opduiken van een groep agressieve en brutale nozems, “de bende van de Doodskoppen”, met op hun blazers een witzwarte doodskop (een *omkeerbare* blazer zodat zij konden “opvallen” wanneer hen dat geschikt leek!). Deze relschoppers waren vooral “actief” in het weekend in en om de danszalen. Ze droegen voor het eerst “jeans”, nog hard en stijf als een harnas, al in 1958 te koop in de *Stock Américain* op de Nieuwpoortsesteenweg. Doch als reactie vormde er zich al vlug een andere groep, “de bende van de Tijgers”, ook in blazer en jeans, doorgaans studenten uit betere milieus. Op hun eveneens omkeerbare blazer had kunstschilder Redgie Van Troost een tijger geschilderd. Om evidente redenen (“ordehandhaving” bij een optreden) waren popartiesten aangesloten bij de “tijgers”. De “bende van de Doodskoppen” was bij de politie niet onbekend maar je kon in de uitgaansbuurt niet veel rekenen op politiebescherming.

Maatschappelijke “verwildering”

De “zederverwildering” die sedertdien in opmars is (en niet alleen onder jongeren!) mag niet alleen toegeschreven worden aan die seksuele revolutie. Het losbandig en buitensporig seksueel en sociaal gedrag van vooral jongeren is in Groot-Brittannië eng verbonden met *structurele* kansarmoede en *sociale wantoestanden* (achterstandsbuurten, alcoholisme, drugs, criminaliteit, onveiligheid, “no go zones”, in as gelegde wijken, “no future generations” en het verdwijnen van sociale doorstroming), grotendeels veroorzaakt door het asociaal beleid van “Iron Lady” Margaret Thatcher, als extreme *deregulator* socio-economisch en maatschappelijk allicht één van de grootste rampen die de Britse samenleving ooit hebben geteisterd, met *in de nasleep* (mede vanuit de “City”) een uiterst gevaarlijke bankencrisis (rommelkredieten !) en ander gesjoemel, zoals in de vleessector (“dolle koeien”ziekte!). In een opvallend oprechte bui wou een Britse collega toegeven : “ We were invited to laugh or to weep at the meltdown’s abundant absurdity and at the bitterness of a devastating market collapse. Meat or money, the food industry and soon the housing market as well, the system we had managed to game was *completely rotted* through. We did know why our guilt was too damn high!” (1)

Deze virago was naar eigen zeggen “de enige man in haar Kabinet” (de “echte” mannen werden eruit gegooid via diverse “herschikkingen”). Na de Falkland oorlog in 1982 werd zij een *Calamity Jane* die een spoor van vernieling trok doorheen de onderste lagen van de bevolking. Door sluitingen (*zonder* sociale begeleidingsmaatregelen) verdwenen na de dramatische stakingsgolf in 1984/85 “the old mining communities”, met hun “deep embedded traditions, folk songs, brass bands and gatherings”. Een eeuwenoude volksgemeenschap en samenlevingsvorm werd de grond ingeboord. Een sociaal bewogen journalist zag dat “there was no solace in this raw and intimate drama, no triumph of the human spirit, instead something rarer and *more valuable* : the stunning and stubborn performance of a whole community, and glimpses of vulnerable souls through pride, passion, anger, despair and utter helplessness” (2). Dit was “the crisis and breakdown of unemployed communities”. Overall werden de armen nog armer en de rijken werden superrijken! Verpaupering, een constante in het Victoriaans tijdperk ...maar onaanvaardbaar in de hedendaagse maatschappij. Driemaal verkozen en zolang aan de macht, dat zegt *meer over de Britten* dan over haarzelf ! *Any electorate that is foolish enough to re-elect Thatcher twice is surely foolish enough to elect UKIP !* Zij kwam ten val eind 1990, niet bij een nationale verkiezing maar bij een “paleisrevolutie” binnen haar eigen partij, want “trop is te veel!”. In het buitenland werd zij nog wel gevraagd voor lezingen ... en soms kreeg haar “model” nog navolging. Zij was zelfs goed voor een biografische film met Meryl Streep (*Meryl’s marauders?*). Bij ons was zij, samen met andere ex-prominenten (o.a. Bush Sr. en Gorbatsjov!), in 1999 de eregast van “boer” Roger De Clerck van “Beaulieu” op zijn bescheiden verjaardagsfeestje toen hij 75 werd. Maar in Londen werd haar Staatsbegrafenis in 2013 een pijnlijke vertoning van de diepe sociale kloof in eigen land. *Nobody knows the trouble I’ve seen ... Glory hallelujah !*

Doch sedert Socrates (4^e eeuw v. Chr.!) weet men dat ongeremde materiële groei *zonder geestelijke groei* een verarmende en *noodlottige* ontwikkeling is. Reeds in 1516 waarschuwde Lord Chancellor Thomas More in zijn profetisch sprookje Utopia”: “Waar geld de maat is van alle dingen, kan *nergens* sprake zijn van een rechtvaardige en welvarende samenleving”. De *identiteit* van het Avondland is immers gegrondvest op *morele* maatstaven, veel meer dan op economische vooruitgang! Dit is dan ook *ten gronde* de belangrijkste vorm van *maatschappelijk verweer* die wij nu kunnen bieden tegen het snel oprukkend terrorisme en tegen iedere vorm van maatschappelijke verwording.

Terloops aangestipt (en dat mag hier zeker niet ontbreken!): ook de popwereld is na *Bataclan 13/11* zwaar aangeslagen, des te meer daar de rockgroep “Eagles of Death Metal” , anders dan de

naam zou laten vermoeden, niets met “death” te maken had doch gewoon gekend is voor een gemoedelijk, ironisch en gezellig optreden, precies dat wat die satanische terroristen willen uitbannen. Die aanslag op “les valeurs de la République” is dan meteen ook een regelrechte aanval tegen al wat ons in het popgebeuren altijd zo dierbaar geweest is : vrijheid, blijheid, gelijkheid, verbroedering en gezellige samenhang ! *Je suis Charlie ...* Wat gewoon een lekker “avondje uit” had moeten zijn, een feest, iets dat mensen verenigt en zeker niet van elkaar scheidt “et maintenant tous unis dans la mort”. Dat onvoorstelbaar drama heeft ons, ouwe rockers, diep aangegrepen. Het kon en kan overal en bij iedereen gebeuren, je gaat naar een optreden, je neemt plaats op een terrasje, en dan plots ... De popwereld blijft nu verweesd achter, in rouw en in woede. “Wij protesteren, waar moeten wij nu heen?”, zo klonk het reeds in 1960 met de “Seabirds”. Kunnen al die verdwaasde “geradicaliseerde” idioten nu nog altijd niet de boodschap begrijpen die al zoveel decennia is opgestegen vanuit het universeel popgebeuren? En dit op een leeftijd waarop je normaliter móet ontvankelijk zijn voor de wervende kracht die steeds is uitgegaan van de popmuziek en alles wat er omheen draait! Kan er vanuit *hun eigen* leefwereld echt niets worden ondernomen om dat fataal tijt nog te keren? *Writing a sermon that never will be heard ??* Volledig in de lijn van de rockbeweging mogen wij niet met de vinger wijzen naar een groep, een collectiviteit of een religie, maar wel naar een totaal perverse *mentaliteit* en gedragingen van losgeslagen individuen (al dan niet georganiseerd), *criminelen* die ons een panische angst en vrees willen inboezemen, maar vergeet het maar !! Het *Bataclan* drama heeft de auteurs van deze serie zo aangegrepen, dat zij niet alleen hiernaar móeten verwijzen, maar dat tevens één van hen spontaan heeft teruggegrepen naar de tekenpen om die waanzin aan te klagen! Het resultaat hiervan wordt hierna weergegeven. Een *beeld* zegt soms veel meer dan een tekst.

De Thatchers en de Reagans van dit aardse tranendal zullen nooit historische iconen worden. Maar het “beleid” van Thatcher werd voortgezet door de socialist (?) Tony Blair (verkozen als een “anti-Thatcher”!). Later (maar door *andere* oorzaken) werden de hooligans van de *suburbs* aangevuld met ophitsende imams (zoals in Finsbury Park, het Londense “Molenbeek”), moslimterroristen, islamfundamentalisten, *jihadis*, doorgaans *middle class people*, goed tot hoog opgeleid, mét reële perspectieven ! Vooralsnog binnen de moslimgemeenschap een minderheid, maar toch al erg verontrustend. Een gelijkaardig fenomeen ontstond *in andere landen* : verkommerde *banlieues* met een hoge jeugdwerkloosheid, struisvogelpolitiek, poeslief aangepakte Syriëstrijders, laksheid alom, een voedingsbodem voor terroristen “van eigen kweek”! Onafgezien aanslagen op Joden en Joodse instellingen, begon het bij ons met vandalen, relschoppers, amokmakers (waartegen bijna niets werd ondernomen), maar het kon welhaast voorspelbaar eindigen met iets in de aard van “Parijs 13/11”,... wat nu intussen op **22 maart 2016** helaas ook gebeurd is, tragisch dieptepunt, een kankergezwell met uitzaaiingen, én een pijnlijke confrontatie met jarenlang “wegkijken”, veronachtzaming en nalatigheid (niet typisch Belgisch, want er moet altijd eerst “iets” gebeuren vooraleer men wakker wordt!). “De voornaamste les is dat we ons *veiligheidsapparaat* de laatste jaren te veel hebben *verwaarloosd*”, dixit de Chef van de Militaire Inlichtingendienst in een opvallend interview in “Knack” (23.03.2016). En dat een kordate aanpak door de publieke opinie duidelijk en fel wordt gewaardeerd, is nu eindelijk tot de overheid doorgedrongen! *Car la fronde grogne ...* “The white backlash!”. Al in de jaren zestig zongen de *Everly Brothers* “If you don’t want teenager trouble, just leave my woman alone!”. Doch de Britse politieke klasse is (zoals overal elders) steeds “tolerant” en uiterst “politiek correct” geweest t.o.v. al wie of wat verband houdt met de islam. Maar zeker niet tegenover *working class people* ! Omdat die arbeiders nu allang geen vrees meer inboezemen ?? In de erg vervallen industriestad Glasgow ligt de levensverwachting nu al elf jaar lager dan in de riante Londense wijken van Chelsea en Kensington! *Anyway, always look at the bright side of life !*

Het beleid van de E.U. verloopt blijkbaar in fasen, met aanvankelijk telkens veronachtzaming van een omvangrijk probleem (rommelkredieten!), waarna plots de etterbuil barst (bankencrisis!),

gevolgd door “alle hens aan dek!” ... *afin de sauver les meubles tandis que le château est en flammes*, terwijl *intussen* al een ander omvangrijk probleem wordt veronachtzaamd (het Nabije Oosten!), waarna opnieuw een etterbuil openbarst (vluchtelingen, terrorisme!), enz. Popartiesten zijn geen politiciers ... maar dat zij het soms niet meer zien zitten, is nogal begrijpelijk ! *Rock around the clock ?*

PUNK en politiek

Die popbeweging was wild en opstandig ... maar *niet zonder reden ! Rock is how people react to life !* Woede, verzet en vervreemding waren kenmerkend voor **Punk**, een uitbarsting van haat tegen *the fascist regime*, reeds merkbaar in de late jaren zeventig met “The Sex Pistols” (met Johnny Rotten en Sid Vicious!). Die “antifascistische” kreet van deze dolzinnige popgroep was niet zomaar een zure oprisping van anarchisten, maar moet men zien tegen de achtergrond van de *onopgemerkte* studie (1987) van Richard Turlow “ Fascism in Britain, 1918-1985 ”, in het land van Hitlervriend en ex-koning de Hertog van Windsor, met destijds (tot ergernis van Churchill!) in *the high society* bewonderaars en aanhangers van Hitler en Mussolini, waartegen onvermijdelijk een linkse tegenstroom zou op gang komen, meer bepaald aan de universiteiten van Oxford en Cambridge (met in de Koude Oorlog zelfs Sovjetagenten in het *Foreign Office !*). “Cettes vies fauchées et ces destins brisés nous interrogent et nous obligent”, schreef een journalist na de *hécatombe* van 13 november 2015. *Zo ook* was precies dat intens en spontaan gevoelen van maatschappelijke betrokkenheid met een brutaal en abrupt uitgeschakelde arbeidersklasse, het *uitgangspunt* van die Punkbeweging, waarvan de rauwe klanken ergens een tijdloze aansluiting leken te vinden met “Le chant des partisans” van de *maquisards* in W.O.2. Een Punk fan zag het zo : “Punk’s *split personality* was no accident. It made its sound truly singular, if not an acquired taste. Was a Punk rapper a pop star or an actor? Maybe it didn’t matter. The way Punk *blurred* the line between the two was far more interesting than the answer!” (3).

Maar de “fut” was eruit. “They had given up!”. Wel heel merkwaardig : de *Belgische* rockgroep *The Scabs* (=“onderkruipers”!) is toen ontstaan onder verwijzing naar die mijnwerkersstakingen en de door Thatcher ingeschakelde stakingbrekers. Wat is nu uiteindelijk het resultaat van al die beroering, uitsluiting, onderdrukking en sociale afbraak ? Spijts al die klimaatheibel wordt in Britse huishoudens jaarlijks nog steeds 60 miljoen ton steenkool gestookt , allemaal invoer uit Polen, China en Australië, terwijl *onder eigen grond* nog voldoende in voorraad is voor ruim drie eeuwen! *This is British ! Keep the home fire burning !* “Nobody is perfect” en ongetwijfeld zijn internationale organisaties (en dus ook de E.U.) vatbaar voor nogal wat kritiek, maar men kan zich toch niet van de indruk ontdoen dat in de U.K. de Europese Unie eigenlijk de rol mag spelen van zondebok en kop van jut voor al wat *on this blessed plot* is scheefgelopen. Want de Engelsen (doch niet de Schotten !) zijn veelal *Euroskeptic* geworden en stemmen dan ook in toenemende mate voor UKIP , “thinking each nation should solve its own problems, whatever the cost to the European dream”. *Brexit ?? Rule Britannia !*

Iets gelijkaardigs heeft zich ook in de USA voorgedaan, waar Obama werd verkozen als een anti-Bush kandidaat, doch het beleid van Bush *feitelijk* heeft voortgezet : voorlopige antiterrorwetten werden permanent , *the war on terror* werd een *normale* toestand, een eindeloze oorlog die een doortastend optreden tegen klokkenluiders en onderzoeksjournalisten ten volle lijkt te rechtvaardigen, gepaard met beperking van burgerrechten en privacy (NSA!), bovendien een aanslepende verspilling aan geld, middelen en mensen, een overheveling van militaire logistiek naar privé bedrijven (*drones!*). En de rassendiscriminatie (sedert decennia een thema van *negro spirituals*) lijkt onuitroeibaar . *Black lives matter!* Gelukkig is er nu *live footage* via Ipod en *Cop Watch*, waardoor nu (statistisch) *ook blanken* kunnen beseffen dat de kans dat een zwarte een politieel “ingrijpen” *niet* overleeft, *zevenmaal* groter is dan bij een blanke (waardoor de kans

kleiner wordt dat aangeklaagde politiebeulen steevast vrijgesproken worden!). En zijn “home town” Chicago is (terug naar Al Capone?) nu de draaischijf geworden van de Mexicaanse distributie van heroïne. En dan nog de aanhoudende schuldencrisis. Op de balans van de *Federal Reserve* is de verhouding tussen passiva en activa opgelopen tot 77: 1, absurd en gevaarlijk ! Dat alles lijkt wel zijn maatschappelijke nalatenschap te zullen blijven. *God bless America !* Doch Democratisch presidentskandidaat Bernie Sanders reageerde in een TV-debat in oktober 2015 als volgt : “We do need a *political revolution* in this country where millions of people are not engaged in the political process. They don’t even vote! ”. Ja, ook daar “They’ve given up!”...

Tyler Perry, Afro-American, “multitasking hitmaker” en ex- *fundraiser* voor Obama, gaf toe in een interview in TIME (4.04.2016) : “When I got behind him, I was so excited about what was going on in politics. I’m completely disgusted by what’s going on now. I don’t think change comes from asking to let you in. I have always tried to make *my own way*. I think change comes by becoming owners of studios, owners of projects, owners of *content* “. Yes, we can **De kern van het internationaal popgebeuren**

Maar waarom al die *politieke* beschouwingen ?? Heel eenvoudig omdat dat precies steeds de *kern* was van het internationaal popgebeuren, een felle *protestbeweging* tegen scheefgegroeide *politieke* toestanden, culminerend in de hevige “anti-Vietnam” betogingen en later ook nog in de antiraketten campagne en de vredesbeweging, met onvermijdelijk een echo in de artistieke wereld en meteen in het popgebeuren (met o.a. **Bob Dylan** en **Joan Baez** met “We shall overcome!”). Maar nu de militaire logistiek vrijwel volledig is overgeheveld naar *privé* bedrijven (met jaarlijks een omzet van miljarden dollars!) , protesteert niemand meer, gewoon omdat je niet meer zou weten *tegen wie* ! Of nu veeleer *tegen wat* ? Zoals Stromae in “Cancer”? Dit verklaart waarom het popgebeuren is verwaterd tot een veelal nietszeggende mix van *alternative rock*, *metal* en *hiphop*. Met als blijkbaar enige “new inspiration” een zanger als Stromae, die nu in die “verwoestijning” het veld vrij heeft voor een snelle doorbraak. En ook die ongelooflijke hype rond Adele wijst in die richting. “Down in the USA” zingt countryzanger **Willie Nelson** (*Nashville sound*) van een *country* die niet meer bestaat, een *American dream* die reddeloos is verloren gegaan, politiek die is terugggevallen tot “campaigning” gefinancierd door de één percent “happy few”, een maatschappij waarin geld de enige maatstaf geworden is van alles! Meer hierover bij James RISEN (journalist bij *The New York Times* en tweemaal onderscheiden met de Pulitzerprijs) in “Pay any price : Greed, Power and Endless War”, desondanks (en dat is toch positief) in de USA wel een bestseller! *Because I do believe, we shall overcome some day.*

Zoals in de kwestie van de opwarming van de aarde, zijn wij - naar de woorden van Obama - ook in die complexe *underdog* problematiek kennelijk de *laatste* generatie die nog het tij kan doen keren *vooraleer* het volledig *en definitief* te laat is. Zonder het eigenlijk met zoveel woorden te zeggen, ging de Punkbeweging woest te keer tegen het establishment met zijn wanbeleid, zijn halfslachtig gedoe, zijn hypocrisie en zijn verborgen agenda’s. Overigens steeds in de lijn van de rock ’n roll beweging, met destijds bij ons het singeltje “Protest Rock” van de “Seabirds”. *Those were the days, my friend.*

En om nog even terug te komen op Thatcher : In Oostende mogen wij nooit vergeten dat, tijdens de langdurige mijnwerkersstaking in 1984/85, dankzij het gewestelijk ACV (onder leiding en organisatie van ACV-Verbandssecretaris Fernand Jonckheere) gedurende de Paasvakantie een vrij groot aantal ondervoede kinderen uit Wales werden opgenomen in gezinnen in en om Oostende, om lichamelijk en moreel wat “aan te sterken”. Blijkbaar hadden zij dat echt nodig! Naar eigen zeggen overleefden zij, bij manier van spreken, op “biscuits and a cup of tea”. Een twaalfjarig meisje zei na aankomst bij ons thuis “I could eat a horse!” en zij heeft toen dagenlang gesmuld dat het een lieve lust was, tot stomme verbazing van onze eigen kinderen. En meteen deed dit ons, de oorlogskinderen van weleer, herinneren aan onze eigen uiterst sobere jeugdijaren tijdens

de bezetting. Ja, *Oostende heeft zich toen op zijn best getoond* ! Wellicht was er in de internationale vakbeweging nog nooit zo spontaan een warm kloppend hart voor noodlijdende en in de steek gelaten “working class people” (én hun kroost), solidair, meevoelend en hulpvaardig, een helpende hand in de naargeestige gevolgen van een aanslepend sociaal conflict. Ergens deed dit nog eens terugdenken aan die solidariteitsacties in gezinsverband tussen Vlaamse en Waalse arbeiders tijdens langdurige stakingen *in de 19e eeuw*, met toen al tijdelijke plaatsing van kinderen in het ander landsgedeelte. Kinderen mogen immers nooit het kind van de rekening worden ! Maar helaas is dat nog al te vaak het geval. Uiteindelijk werd het op de kaai een ontroerend afscheid van die kinderen, die intussen al enigszins ook “de onze” waren geworden. Wellicht waren hierop de woorden toepasselijk van Breytenbach in “Return to Paradise”: “Laten we goed zijn voor elkaar en kracht ontlenen aan onze *samenhorigheid*. En morgen gaat ieder weer terug *naar zijn eigen eenzame strijd*. Liefde is niet elkaar maken maar *elkaar vergezellen*”. Wat is er van al die kinderen terechtgekomen? Helaas terug in verarmde en vaak ontredderde gezinnen... En wat nu, ruim dertig jaar later? Wie heeft hen nog *vergezeld*? Ergens nog een Punk groep ? ?

“Sexual healing”

“All you need is *sexual healing!*” dacht **Marvin Gaye** (1939-1984), de geniale soulzanger van het maatschappijkritische “What’s going on” (1971), één van de invloedrijkste LP’s in de “black music”. Hij scoorde in 1982 andermaal een tophit met “Sexual healing” via zijn LP “Midnight Love”, niet toevallig toen hij onverwacht (in een depressieve periode) in 1981 in Oostende en omgeving verzeild raakte (tot zelfs in Moere, “of all places” en alweer heel dicht bij Eernegem – zie hierna i.v.m. de zaal “Venus”!). Dicht in de buurt van deze (letterlijk en figuurlijk) “van streek geraakte” soulzanger verbleef toen niemand minder dan de toen nog zeer jonge Arno, niet als muzikale begeleider maar gewoon als kok. Want Arno (naast nogal wat andere talenten) kan ook goed koken en zo iemand had Marvin toen echt nodig voor een begin van “physical healing”. Zoals zoveel andere popzangers, was hij niet meer in zo’n beste conditie (*you know, pop, drugs and sex !*) en moest hij dus weer *lichamelijk* op de been worden geholpen. De “mental and sexual healing” mocht daarop volgen. Op te merken valt dat Marvin eigenlijk “Gay” noemde, ... maar om nogal evidente redenen was daar een “e” aan toegevoegd. Hij was immers ver van “gay”! En dat wou hij ook geweten hebben!

De videoclip van “Sexual healing” werd opgenomen in het Kursaal van Oostende, wat Marvin in de inkomhal een opvallend bronzen beeld opleverde en een faam die nog altijd zorgvuldig gecultiveerd wordt. Want Oostende is weliswaar nogal “vergeetachtig” wanneer het om plaatselijke helden en prominente figuren gaat, maar dit geldt niet in het geval van “onsterfelijke” artiesten die “the hall of fame” zijn binnengetrepen (omdat dit zich uitstekend leent voor toeristische commercialisering). De hierna afgedrukte folder van “Toerisme Oostende vzw” laat merken dat dit kort verblijf - via een “Midnight Love digital tour” - ook nu nog “een *wandeldocumentaire* doorheen de stad” oplevert, “over zijn comeback, het ontstaan van de monsterhit *Sexual healing* en de relatie tussen Marvin Gaye en Oostende”. Bijzonder opvallend, want er zal bijvoorbeeld nooit een “wandeldocumentaire” worden aangeboden omtrent de destijds bloeiende Joodse gemeenschap in Oostende, omdat nog tot vandaag (behalve de synagoge en een *aangevuld* plaket in het Atheneum) ieder materieel spoor of herinnering aan die Joodse aanwezigheid werd en wordt uitgewist (of gesloopt), ...niet door neonazi’s maar door “stedebouwkundigen”, en dit niet uit antisemitisme maar gewoon vanuit onwetendheid aangaande ons eigen historisch erfgoed. *Yes, babe, have a walk on the wild side* .

Kunstschilder Willy Bosschem maakte toen een zeer expressief portret van dit wonderkind. Marvin kreeg een “Grammy Award”, die zijn “comeback in the States” leek in te luiden, maar hij stierf kort nadien als slachtoffer van een oerconservatieve en reactionaire maatschappij die

zich nooit had kunnen verzoenen met zijn levenswijze (en dat van zoveel andere popzangers), en dan nog vermoord door zijn bloedeigen vader (ook al niet toevallig een dominee)! Hallucinant !

Seksuele bevrijding ?

Waarschijnlijk werd hierbij nooit veel stil gestaan, maar - *achteraf bekeken* - gaf dat gedoe met die stoeipoezen nogal stof tot nadenken over seks en erotiek als *diepmenselijke* verschijnselen in onze hedendaagse samenleving, en dit vanuit een eeuwenlange traditie die met dergelijke “triviale zaken” veel problemen had en het dan ook liefst wegstopte achter een muur van stilzwijgen. Die *seksuele revolutie* was de steen in de kikkerpoel, een steen en niet de kikkerpoel (zoals sommigen dachten), maar het maakte toch nogal wat deining en kringen! Doch in popsongs wordt deze “problematiek” niet ontweken, zoals in 2013 popster Hozier met “Take me to the church”, waarin hij het heeft over “making love” in *religieuze* termen (blijkbaar niet blasfemisch bedoeld, ... want het doet zelfs denken aan het “Hooglied” in de Bijbel), en wij citeren hieruit : “*My church offers no absolutes. She tells me “worship in the bedroom”. The only heaven I’ll be sent to, is when I’m alone with you”* (4). In het christelijk dagblad “Trouw” (23.01.2015) gaf een in pop geïnteresseerde dominee als commentaar: “Ik denk dat Hozier *in die religieuze* bewoordingen de liefde heel mooi kan beschrijven”. Voorzichtig uitgedrukt, maar toch een stap in een voorheen ondenkbare richting. Ook opvallend dat in Rome de Theologische Commissie in 2011 moest toegeven (in het rapport *Theology Today*) dat de Kerk al te vaak “de boot heeft gemist”. Robert Long gaf hiervan een echo in zijn lied “Jezus redt” (“Seks blijft steeds de antichrist!”). We kunnen hierover nog een poosje doorgaan, maar dit mag volstaan en is hier trouwens *volledig op zijn plaats*, omdat je hiervoor je ogen zeker niet kunt sluiten als je het hebt over het veel omvattend popgebeuren, ... waarin inderdaad een en ander “gebeurde”!

Wat betreft die vrij algemene roes van “seksuele bevrijding”, was heel dat popgebeuren uiteraard geen alleenstaand geval doch kaderde dit vanzelfsprekend in een *meer algemeen*, plots opdoemend tijdsverschijnsel, dus *ook* in de film, het theater, het cabaret en de literatuur. Moraalridders waakten angstvallig en nauwgezet over het beveiligen en in stand houden van onze aloude “zielenadel”. Dank zij die behulpzame “Fritzen” waren de ergerniswekkende bronzen naakten van de “Tettebrugge” nu intussen allang verdwenen (en zelfs weggesmolten!). Tenzij bij Manneken Pis en bij Dikke Matille (die wel eens een bikini kreeg!), mochten bepaalde delen van het menselijk lichaam onder geen beding vertoond worden. Zoals ook nu nog in de preutse USA, waar een “infamous wardrobe malfunction” met zangeres Janet Jackson een “scandalous moment” veroorzaakte in de 2004 Super Bowl Show ! Dit was dan de “externe kuisheidsgordel” in de verdedigingsgordels van de burgerlijke en christelijke moraal. Tegen overtredingen werd dadelijk en streng opgetreden, vooral in het “libertijns” artistiek wereldje. Weliswaar was “je jongeheer achternalopen” al sedert mensenheugenis een geliefkoosde en wijd verspreide “bezigheid” (tot zelfs in de hoogste kringen!), maar ergens een piemeltje vertonen (tenzij die van Manneken Pis) was “openbare zedenschennis”! Dat mocht Hugo Claus ervaren met zijn toneelstuk “Masscheroen” waarin, bij een eerste opvoering in Knokke, plots drie blote mannen op de scène verschenen “de Heilige Drievuldigheid”!! In Knokke waren ze nog niet veel gewoon, want er ontstond tumult in de zaal en daags nadien nog veel meer in de pers. Foei! Schokkend! Schandalig! Voor Claus had dit een “functionele” artistieke betekenis, maar politie en magistraten hadden hier geen oren naar (misschien bij gebrek aan “inlevingsvermogen”?). Een verbijsterde Claus kreeg in het oerkatholieke Brugge hiervoor een gevangenisstraf, nadien in beroep (in het vrijzinnige Gent) omgezet in een meer milde voorwaardelijke straf (voor zoiets moest je steeds in beroep gaan in Gent, doorgaans met goed gevolg!). Kennelijk was dit een als openbare zedenschennis vermomde veroordeling van verregaande “godslastering”, wat via het Strafwetboek bezwaarlijk kon vervolgd worden, zelfs niet de huidige “Mohammed cartoons”. *Amor et stultitia*, dixit een verbannen Ovidius.

Dichter en auteur Julien Weverbergh trok in zijn literair en maatschappijkritisch tijdschrift "Bok" hard van leer tegen "het verstarde literair bedrijf", samen met o.a. de Blankenbergse Raymond Brulez (1895-1972). Kortom, het was alom "Beeldenstorm", ook in de literatuur. Dat tijdschrift was wegens gebrek aan abonnees geen lang leven beschoren, maar de invloed ervan is wel nog vrij lang blijven nazinderen. Weverbergh eindigde als perscorrespondent in het duistere Roemenië van de megalomane dictator Ceausescu en was er ooggetuige van de ultieme waanzin van autocratische machtswellust in een "rood paradijs". Voor een "bokkige" schrijver stond dit surrealistisch *Absurdistan* toch wel in schrille tegenstelling tot het door hem zo verketterde "establishment". Buurmans gras is niet altijd groener!

En in de film was er de "erg gewaagde" doorbraak van Brigitte Bardot met "Et Dieu créa la femme" (een film die je nu nog nauwelijks zou vertonen in een pensionaat!). In de literatuur was er voorts "de onverbiddelijke bestseller" van een geilende "Ik Jan Cremer", de zwoele tropische "Black Venus" van Jef Geeraerts en de tomeloze erotische fantasiewereld van Louis-Paul Boon. En, niet te vergeten, in Sluis floreerden de sexshops waar de Belgen "met rode oortjes" in dichte drommen heentrokken! Seksuele bevrijding, ... voor elk wat wils! Ja, Marvin Gaye had het goed gezien: "sexual healing" was niet misplaatst doch, integendeel, blijkbaar een noodzaak. "Light my fire!"

Die seksuele revolutie ging onvermijdelijk gepaard met een plotse opwelling van allerlei "schunnige schuttingwoorden", waarvan thans bijna niemand nog opkijkt, maar toch blijft het nog steeds ergens ietwat "delicaat" om dit thema "in passende bewoordingen" tot uitdrukking te brengen en hierover te communiceren (reden ook waarom, volgens Goedele Liekens, Britse ouders het hierbij zo moeilijk hebben met hun opgroeiende kinderen). In wat hier voorafgaat, hebben wij een ernstige poging gedaan om - met een tikkeltje humor - deze "problématique incontournable" zo *deftig mogelijk* te omschrijven en aan te kaarten, en wij durven hopen dat dit bij de modale lezer ook zo overkomt.

Ook moet eraan herinnerd worden dat in al die ontwikkelingen van het popgebeuren de toenmalige redactie van het weekblad **HUMO** een grote rol gespeeld heeft. Die redactie was duidelijk een erg vrolijke bende, onder de voortstuwende leiding van de intussen legendarische hoofdredacteur **Guy Mortier**, en met als naaste medewerkers Herman De Coninck, Guido Van Meir, Willy Courteaux, Leo De Haas, Daan Delannoy, Ingrid De Bie, Piet Piryns, een nog piepjonge Oostendse **Kamagurka**, Marc Didden, en "last but not least" huisfotograaf **Herman Selleslags**, die (raar maar waar!) blijkbaar kind aan huis was bij rocksterren "on tour" bij hun doortocht in ons land, zoals John Lennon, Mick Jagger, Steve Marriott, Armand ("Ben ik te min?"), Little Richard, Randy Newman, Tom Waits, met foto's die vaak veel meer zeggen dan een uitvoerige commentaar! HUMO was oorspronkelijk enkel bedoeld als radio- en TV-blad, maar werd al vlug de toonaangevende rock 'n roll gids in Vlaanderen!

Ostend by night ...

Tot slot, *behind closed doors and curtains* een "discreet" randverschijnsel. Uitbaters van goedkope hotelletjes (afgestemd op een Brits cliënteel) waren vertrouwd met het fenomeen van onbevredigde en onderkoelde *mums and lassies* (gehuwd met koele minnaars?), driftig op zoek naar "fun, booze, joy and sexual healing". Zij knepen een oogje dicht wanneer zo'n "ladies' night" wat "over the top" ging, want zij verdienden nog een aardig extracentje als overbelaste barman tot in de vroege uurtjes! Na zo'n "particular night" was er van *bed & breakfast* nog weinig "bed" en vrijwel geen "breakfast", doch wel een stevige kater! Allicht werd die "fun" veelal een afknapper, iets in de aard van de song "Ironic" van Alanis Morissette ("It's meeting the man of my dreams ...and then meeting his beautiful wife!"). *Expecting big fun often leads to the opposite!* De uitgaansbuurt

was een *Ibiza avant la lettre*, een droomeiland van verlangen voor wie vergetelheid zocht uit de dagelijkse sleur en slenter. En was er daar iets verkeerd aan? De Britten kwamen met hele scheepsloadingen! Bier en whisky stroomden overvloedig. “Sweet Belgium” bleef beperkt tot Oostende; je kreeg er *such a wonderful time* dat je het als *holidaymaker* niet verder moest gaan zoeken. *High society* en ook *middle class people* waren uitgeweken naar o.a. het meer mondaine Knokke. Oostende was toeristisch van aanschijn veranderd, maar vaarde er zeker niet slecht bij! En Oostendse popgroepjes voelden zich kiplekker in heel dat zalig wereldje van “glamour, glitter, fun and exuberance”. *Walking back to happiness!* Yeah, yeah!

Daarnaast waren er ook nog de zogenaamde *Chelsea pensioners*, vaak oorlogsveteranen (en dus onafscheidelijke fans van Vera Lynn, tijdens de oorlog “the sweetheart of the allied forces”!), die destijds in een ander leven en in totaal andere omstandigheden hadden kunnen kennis maken met *the continental way of life*, en die nu, al zingend en dansend bij een oude “tingeltangel” en onder de bedwelmende invloed van “genuine export beer”, terug in “dear old friendly Belgium” *a great time* beleefden, kennelijk in de hoop nogmaals uitbundig en intens van hun voorbije jeugd te mogen proeven. *Appreciate and relive wonderful moments even after they’re over!* Ja, “the Anglo-Belgian friendship” vierde toen hoogtij, *savouring happy times*, ... ook al was het bij de horeca (en de popartiesten) vooral om de lieve centen (of ponden) te doen. OK, *let’s have a party tonight!*

“Ostend by night” was sinds de Belle Epoque een begrip voor een frivole en bruisende uitgaansbuurt, de wijk *Montmartre*, in navolging van “Paris by night” (er was hier al evengoed een “Maxim’s” en een “Moulin Rouge”!). Beide Wereldoorlogen en hun nasleep hebben hierop weliswaar een domper gezet, maar telkens ook wist dat nachtleven zich vlug te herpakken, zowel tijdens het “Interbellum” na W.O.1 als onmiddellijk na de bevrijding in september 1944 (toen vooral op de wijk “Hazegras”), en met in en om de Langestraat en de Van Iseghemlaan een nieuw en daverend hoogtepunt tijdens de “sexy sixties”. Deze “lust for life” was niet klein te krijgen en werkte aanstekelijk op al wie alhier sporadisch, tijdelijk of definitief aanspoelde! Want *bie uus aan ’t zèètje is er veel plezier!* Overigens, “no sex please, we are British!”. Voor die flegmatieke (?) Britten was “Ostend by night” blijkbaar “most exciting and yet somehow naughty and rather disturbing”. *Carpe diem* (en *carpe noctem!*)

VERTALING

- (1) Was dit een grap of om te huilen? bij die onvoorstelbare onzin van de ineenstorting, en bij al die bitterheid omtrent de teloorgang van de economie? Vlees of geld, de voedselindustrie en evenzeer de vastgoedsector, het systeem dat wij dachten te bespelen, was door en door rot geworden. En we wisten maar al te goed waarom onze schuld zo verdomd hoog lag!
- (2) Er was geen vertroosting in dit rauw en intiem drama, geen triomf van de geest, anderzijds iets zeldzamer en meer waardevol: verbazingwekkend de koppige prestatie van een hele gemeenschap, een vluchtige blik op kwetsbare zielen in hun hartstocht, trots, woede, wanhoop en hulpeloosheid.
- (3) Die gespleten PUNK persoonlijkheid was niet zo maar toevallig. Het maakte zijn “sound” echt oorspronkelijk, zelfs een verworven smaakgevoel. Was een Punk-“rapper” nu een popster of een acteur? Misschien had het geen enkel belang. De manier waarop Punk het onderscheid tussen beide deed vervagen, was verreweg meer interessant dan het antwoord hierop!
- (4) Mijn kerk biedt mij geen absolutie. Ze zegt mij “Doe je gebed in de slaapkamer”. Mijn enige hemel is wanneer ik alleen ben bij jou.

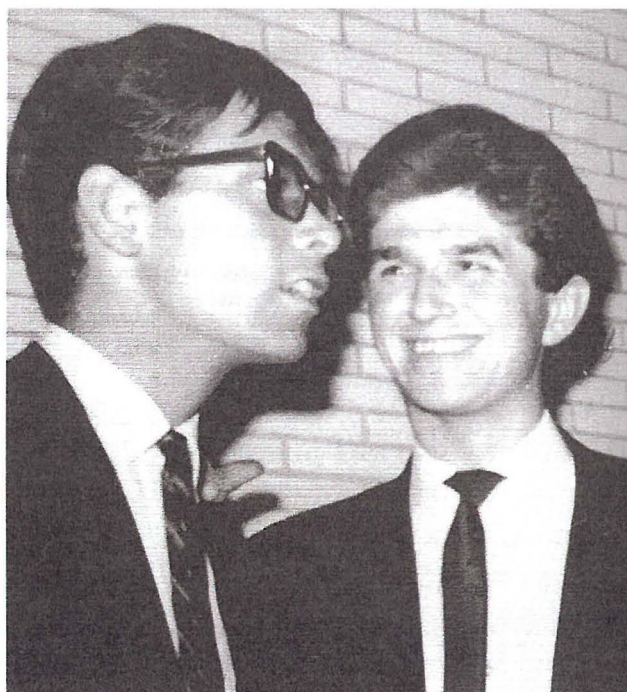
(wordt vervolgd)

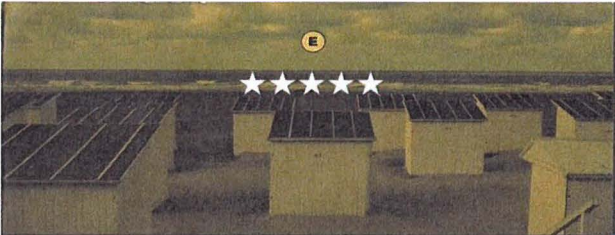
“Avant garde” in Parijs, met Sartre, Camus, Picasso en Simone de Beauvoir

Een optreden van « The Swallows » in « La Coupole » (1963)

Een optreden met Cliff Richard in het Kursaal (1965)

MARVIN GAYE - MIDNIGHT LOVE TOUR

14 February 1981. Marvin Gaye arrives by ferry in Ostend, together with his little boy, Bubby. It marks the start of a fascinating story about Ostend, Marvin Gaye and the relationship between the two.

This documentary walk through the city tells you everything about his comeback and how the monster hit song "Sexual Healing" came to life.

Apart from the voice of Marvin Gaye, there are also interviews with Freddie Cousaert, Mike Butcher and many others. The introduction to the walk is given by none other than Jamie Lidell. He is the ideal representative of a whole new generation of soul musicians, for whom Marvin Gaye was strongly influential.

The **Midnight Love Tour** is an audiovisual discovery journey through the Ostend of Marvin Gaye and his entourage. The walk takes you for about two hours through a unique experience : soul à l'Ostendaise.

» **PRACTICAL INFORMATION**

€ 5
Rent an iPod with the application at Toerisme Oostende, the Ostend tourist office. (T. 0032 59 70 11 99)

Make an online reservation: www.marvingaye.be

★★★★★

TOERISME OOSTENDE VZW
presentiert • vous présente • präsentiert • presents

N F D E

★★★★★

MARVIN GAYE

MIDNIGHT LOVE DIGITAL TOUR

**"SEXUAL HEALING
IS HIER ONTSTAAN"**

www.marvingaye.be

TOERISME OOSTENDE
TOURIST OFFICE

Folder Toerisme Oostende "Marvin Gaye"